

Referat fra møte i Den norske katalogkomité 9. november 2009

Sted: Nasjonalbiblioteket, Oslo

Til stede:

Gunhild Salvesen
Nina Berve
Frank B. Haugen
Kjersti Feiring Myrtrøen
Anne Børnes
Linda Østbye
Anne Munkebyaune

Referent: Frank B. Haugen

17/09 Godkjenning av dagsorden

Dagsorden ble godkjent.

18/09 Godkjenning av referat fra forrige møte, 1. april 2009

Referatet ble godkjent med en rettelse i sak 16/09, 4. prikkpunkt: Aage Holm Olsen rettes til Aage Steen Holm.

19/09 Referat- og orienteringssaker

1. "Statement of International Cataloguing Principles (ICP)" er oversatt til norsk. Dokumentet vil etter en siste gjennomgang i komitéen bli lagt ut på IFLAs og DNKS hjemmesider.
2. "Functional Requirements of Authority Data (FRAD)" er nå ferdigstilt og utgitt av IFLA som nr. 34 i serien "IFLA Series on Bibliographic Control". Boka er planlagt utgitt som nettressurs av IFLA, men finnes foreløpig bare i trykt utgave.
3. Komitéen deltar ikke på Bibliotekmøtet i mars 2010 med eget seminar.
4. Komitéen har behandlet to spørsmål som er kommet inn:
 - Dyrenavn i 600 eller 650: Komitéen anbefaler å bruke felt 650 for navn på dyr i form av egnenavn, for eksempel Keiko
 - Innførelse for kongelige: Komitéen anbefaler at Katalogiseringsregler 22.17A5 anvendes for personer som har fått løserettknytning til kongehuset, for eksempel: Ragnhild, prinsesse, datter av Olav V, konge av Norge
5. Komitéen har utsatt behandlingen av saken om transkripsjonstabeller (se 16/09) da den krever en del forberedelse og utredning.
6. Komitéen har behandlet og besvart henvendelsen fra Aage Steen Holm om norsk terminologi for et metadatasett til en flerspråklig nettportal for læringsressurser om økologisk landbruk.

20/09 MARC 21 og NORMARC

På grunnlag av erfaringene som er gjort mht. tap av data ved overgang til MARC 21 som norsk utvekslingsformat, og anbefalinger fra systemleverandørene, anbefalte Den norske katalogkomité Nasjonalbiblioteket å gjøre om på vedtaket fra 2006 om MARC 21 som nasjonalt utvekslingsformat (se sak 6/09). Vedtaket er nå omgjort. Komitéen diskuterte hvilke konsekvenser dette har og hvordan det skal arbeides videre med saken.

Dette innebærer:

1. Både NORMARC og MARC 21 kan benyttes til utveksling av bibliografisk informasjon i Norge.
2. NORMARC vedlikeholdes fortløpende ved behov, ifølge endringer i MARC 21 og innspill fra bibliotekmiljøene og systemleverandørene i Norge.
3. MARC 21 benyttes ved utveksling med utlandet og mellom norske bibliotek som ønsker å utveksle informasjon i dette formatet.
4. Nasjonalbiblioteket har ansvar for konverteringstabeller mellom NORMARC og MARC 21 begge veier, og sørger for verktøy for konvertering til bruk for systemleverandørene.
5. MARC 21 oversettes ikke til norsk.

Konsekvenser:

- DNK må fortsatt vedlikeholde NORMARC og sørge for samordning med MARC 21. Omfanget av arbeidet vil bli omtrent som til nå, men med noe økt aktivitet de nærmeste årene.
- Nasjonalbiblioteket må utarbeide konverteringstabeller begge veier mellom NORMARC OG MARC 21. Dette vil være en engangsjobb men tabellene må vedlikeholdes løpende.
- Nasjonalbiblioteket må framskaffe eller utvikle et verktøy for konvertering. Verktøy utviklet av andre nasjonalbibliotek vil bli vurdert.

For bibliotekmiljøet vil fordelene være:

- Utveksling av data mellom norske bibliotekskataloger kan gjøres uten tap av data.
- Norske biblioteksystem kan importere og eksportere data i MARC 21 ved behov.
- Det vil være enklere å ta i bruk utenlandsk programvare basert på MARC 21.
- Det vil være mulig med konvertering av data mellom NORMARC og MARC 21, men med noe tap av data mellom formatene.
- Større fleksibilitet i datautvekslingen.
- Alle norske biblioteksystemer vil direkte eller indirekte støtte både NORMARC og MARC 21.

Komitéen vil nå starte arbeidet med å oppdatere konverteringstabellen mellom NORMARC og MARC 21. Det vil også bli utarbeidet en tabell andre veien – fra MARC 21 til NORMARC. Komitéen vil også se på hva som trengs av oppdateringer i NORMARC for å samordne formatet mest mulig med MARC 21.

Vi vil videre be Nasjonalbiblioteket starte arbeidet med å fremskaffe eller utvikle konverteringsverktøy. Dette arbeidet må inn i Nasjonalbibliotekets handlingsplaner for neste år, uten at det er avklart når et slikt verktøy kan foreligge.

21/09 Nasjonalt autoritetsregister

Nasjonalbiblioteket arbeider nå med å overføre nasjonalbibliografiene til BIBSYS-basen. Nasjonalbiblioteket ønsker i den forbindelse å se på om et nasjonalt autoritetsregister for person- og korporasjonsnavn kan utvikles i BIBSYS-systemet, dvs. om navneformer som importeres fra

nasjonalbibliografiene til BIBSYS' autoritetsregister kan være grunnlag for oppbygging av et slikt register.

Komiteén vil se nærmere på om dette endrer noen av forutsetningene som er skissert i utredningen "Nasjonalt autoritetsregister for person- og korporasjonsnavn" fra 2004. Komiteén vil også vurdere om et slikt register skal være et separat register (fysisk) eller om det skal framstå som et eget register (logisk). Postene i registeret må også kunne vises og eksporteres i henhold til standard formater (se også sak 22/09). Det er mange spørsmål som må vurderes i denne sammenhengen: format, utvidelse på sikt med for eksempel standardtitler, flerspråklighet osv. Skal registrene baseres på nasjonal bibliografisk produksjon og skal bibliotekene være primærbrukere eller skal andre fagmiljøer delta, for eksempel forskningsdokumentasjonsbaser? Skal slike miljøer i så fall være leverandør til registrene eller kun brukere? Komiteén ser det som naturlig at Nasjonalbiblioteket har hovedansvaret for å levere data, men at det legges til rette for import fra andre registre.

Komiteén er fornøyd med at arbeidet med et nasjonalt autoritetsregister for person- og korporasjonsnavn er igangsatt. Komiteén har en intensjon om å følge standarder på autoritetsområdet i det videre arbeidet med nasjonalt autoritetsregister.

22/09 MARC 21 autoritetsformat

Når Nasjonalbiblioteket nå har igangsatt arbeidet med autoritetsregister for person- og korporasjonsnavn, vil valg av format for et slikt register være viktig. Komiteén finner det naturlig å ta hensyn til nasjonalt utvekslingsformat i den sammenheng. Siden NORMARC ikke har noe eget autoritetsformat, er det nærliggende å velge MARC 21s autoritetsformat som utgangspunkt for autoritetsregistre. Et slikt valg styrkes av at dette er ønsket av systemleverandørene og at Biblioteksentralen allerede har tatt i bruk en tilpasset versjon av MARC 21 autoritetsformat. Komiteén mener derfor at nasjonale registre bør baseres på MARC 21 autoritetsformat med noen tilpasninger som er nødvendige når NORMARC beholdes som bibliografisk utvekslingsformat. Komiteén vil i videre arbeid med nasjonale autoritetsregistre også se på mulighetene for flerspråklige innførsler.

23/09 RDA

Det nye katalogiseringsregelverket "Resource Description and Access" (RDA) foreligger i en fullstendig utgave i slutten av november 2009, kalt "1st release". Det som foreligger er dermed ikke å anse som den endelige versjonen av RDA. Planen er at RDA skal testes ut av Library of Congress (LC), U.S. National Agricultural Library (NAL) og the National Library of Medicine (NLM) i løpet av en 6 måneders periode og at det så gjøres eventuelle tilpasninger. Samtidig vil British Library (BL), Library and Archives Canada (LAC) og National Library of Australia (NLA) gjøre forberedelser for implementasjon av RDA. Hvis testingen er positiv, vil endelig utgave foreligge høsten 2010 og en evt. implementering starte.

Katalogkomiteén vil følge med på utviklingen framover men vente til det foreligger mer informasjon før vi starter den konkrete planleggingen av innføring av RDA i Norge.

24/09 Koding av festskrifter

BIBSYS v/Bibliografisk gruppe ønsker komitéens syn på bruk av to koder for festskrift, hhv. for personer og for korporasjoner (NORMARC 008/30 a og b). MARC 21 skiller ikke mellom personer og korporasjoner og har kun én kode. Komiteén ønsker å se på hvordan festskrift er definert, før vi tar stilling til spørsmålet. "Oxford Dictionary of English" nevner ikke korporasjoner i definisjonen av festskrift. I "Bokmålsordboka" derimot, er definisjonen

”jubileumsskrift, hedersskrift til en person el. institusjon”. Komitéen ønsker derfor å ta saken opp med Språkrådet før vi tar nærmere stilling til saken.

25/09 Nye felt og delfelt for DDC i MARC 21

Sak fra NKKI v/Ingebjørg Rype. I forbindelse med innføring av Web-Dewey i Norge er det behov for å innføre to nye felt fra MARC 21: 083 (Additional Dewey Decimal Classification Number) og 085 (Synthesized Classification Number Components). Komitéen ser umiddelbart noen problemer med å innføre 083. I NORMARC er 082 repeterbart og \$z brukes til å angi hva som er hovednummer og hva som er alternativt nummer. Det er også mulig å registrere analytiske numre i 082 \$z a. Denne muligheten mister vi i MARC 21. Komitéen vil se nærmere på denne problemstillingen ved gjennomgang/revisjon av NORMARC for samordning i forhold til MARC 21.

26/09 Felt for geografiske emneord

Sak fra Nasjonalbiblioteket v/Ingebjørg Rype. Saken gjelder geografisk sted som emne i NORMARC og manglende mulighet for å registrere emneord for sted hierarkisk, for eksempel Land – Stat – By – Sted. Komitéen mener dette bryter med spesifisitetsprinsippet i standarden for norske emneord. Komitéen ønsker derfor ikke å gjøre noen tilpasninger i NORMARC nå, men sende saken til NKKI. NKKI må først gjøre et vedtak om endring i standard for emneordskonstruksjon før det blir aktuelt å gjøre endringer i marc-formatet.

Komitéen ser videre at mange land har offisielle nasjonale tesauri over geografiske navn. En innføring av en slik tesaurus kan være en måte å løse dette problemet på.

27/09 Punktum i tittel

Sak fra Biblioteksentralen og Nasjonalbiblioteket. Biblioteksentralen og Nasjonalbiblioteket ønsker seg en avklaring på hvordan titler som inneholder punktum skal registreres, for eksempel tittelen ”Naiv. Super”. Slike titler registreres i dag på mange forskjellige måter. Komitéen viser her til Katalogiseringsregler 1.1B1 som sier at ”hovedtittelen gjengis nøyaktig med hensyn til ordvalg, rekkefølge og stavemåte, men ikke nødvendigvis med hensyn til tegnsetting og bruk av store bokstaver.”. Videre angir 1.1B9 at hovedtittel og deltittel skal skilles med nettopp punktum. Komitéen mener derfor at tittelen ikke skal gjengis slik den framstår, da dette kommer i konflikt med ISBD-tegnsettingen og 1.1B9. Hvordan en slik tittel skal gjengis er et vurderingsspørsmål knyttet til grammatikk. Komitéen ønsker derfor ikke å gi noen generell anbefaling av hvordan tegnsettingen for slike titler skal være.

28/09 Patronymikon

Sak fra Biblioteksentralen og Nasjonalbiblioteket. Biblioteksentralen og Nasjonalbiblioteket ønsker å samordne praksis for innførsler på patronymikon og islandske navn. Problemstillingen er for eksempel knyttet til islandske navn, der gjeldende person er bosatt i Norge. Det er ikke enkelt å bestemme navneformen i disse tilfellene, og det er derfor behov for retningslinjer på området. Samtidig har patronymikon fått en viss gjennomslagskraft i Norge de senere år. Komitéen anbefaler at personer som er registrert i norske skattelister (uavhengig av nasjonalitet og opphav), skal få innførsel på patronymikonet, siden det i Norge er påbudt med etternavn iflg. Navneloven. Folkeregisteret ville vært den autoritative kilden som det er ønskelig å bruke, men dette registeret er ikke tilgjengelig for de fleste bibliotek. Vi ser derfor på skattelistene som en autoritativ kilde i forhold til Katalogiseringsregler 22.4A.

29/09 Eventuelt

Komitéen har fått en henvendelse fra IFLA om å kontrollere informasjonen som gjelder Norge i "Names of persons" som snart skal komme i ny utgave. Komitéen ser ingen umiddelbare behov for å gjøre noen endringer i den delen som gjelder norske navneformer. Vi vil derimot be Nasjonalbiblioteket v/Eli Svingeseth om å vurdere den delen som omhandler samiske navneformer før vi svarer på henvendelsen fra IFLA.